

การจัดการเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการ  
จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย  
Work – Based Learning to promote Early Childhood Education  
Students in Learning Experiences for Young Children

*Received: November 12, 2018; Revised: December 15, 2018; Accepted: December 18, 2018*

กุลธิดา มีสมบุญ<sup>1</sup>

Kulatida Meesomboon

**บทคัดย่อ**

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ และทักษะของการคิด การแก้ปัญหา การสื่อสาร การทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อการดำรงชีวิตอย่างสร้างสรรค์ และมีความสุข ด้วยการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก ซึ่งวิธีการหนึ่งที่ใช้ คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่บูรณาการความรู้ภาคทฤษฎี ประสบการณ์ มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาที่พบจากการปฏิบัติงาน จนสามารถสร้างความคิดรวบยอด จากการให้นักศึกษาเข้าสังเกตการสอนในสถานศึกษา เพื่อใช้ความรู้ประสบการณ์เดิม นำมาสู่การสร้างผลงาน และลงมือปฏิบัติงาน โดยประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อแก้ไขปัญหาในการทำงาน รวมถึงได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้จากการสะท้อนความคิดจากการทำงาน ทั้งการสะท้อนความคิดของตนเอง และการสะท้อนความคิดจากเพื่อนร่วมงาน รวมถึงการสะท้อนความคิดจากผู้สอน จนสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น รวมถึงเป็นการพัฒนาผลการเรียนรู้ในรายวิชา และความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โดยผู้สอนมีบทบาทสำคัญ ในการใช้วิธีการสอนแบบมีส่วนร่วม คอยชี้แนะสนับสนุน ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเชิงลึก ตลอดจนวางแผนการสอน และการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

**คำสำคัญ :** การเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน, ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

**Abstract**

Education in 21 Century develops learners who have knowledge and skills of thinking, solving problem, communicating and team-working for learners to live creatively and happily. One of active learning techniques is work-based learning. It integrates theory and

<sup>1</sup> มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (Suan Dusit University), e-mail: Kulthida330@gmail.com

experience to solve problems through practicing. Learners can create learning concept through observing in a real classroom. Then, they can apply knowledge and prior experience to create their work. This allows them to use problem - solving skill by exchanging and reflecting to their peers and teacher. They gradually develop their working skill and academic achievement and able to create learning experiences for young children. Teachers have important roles to promote collaborative learning and give guidance and support to student's learning along with designing teaching plans and developing their learning in full potential.

**Keywords :** WORK- BASED LEARNING / LEARNING EXPERIENCES FOR YOUNG CHILDREN

## บทนำ

การพัฒนาประเทศชาติควรมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพด้านการศึกษา ซึ่งปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การผลิตครูให้มีคุณภาพ (รักษิต สุทธิพงษ์, 2560, น. 344) สอดคล้องกับข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ที่ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน เพื่อให้เกิดคุณภาพในการประกอบวิชาชีพครู เช่นเดียวกับ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ที่กำหนดมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ของครู 6 ด้าน ดังนี้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อผลิตครูที่มีคุณภาพ มีคุณธรรมและมีความภาคภูมิใจในวิชาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2554, น. 6) สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะการคิด การแก้ปัญหา การสื่อสาร การทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อการดำรงชีวิตอย่างสร้างสรรค์ และมีความสุขด้วยการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) (วัชรรา เล่าเรียนดี และคณะ, 2560, น. 15)

การเรียนรู้จากการทำงานเป็นฐาน (Work Based Learning) เป็นวิธีการ หรือกระบวนการการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ แต่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้นำสิ่งที่ได้เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติมาใช้ในการลงมือปฏิบัติงาน สร้างกระบวนการเรียนรู้โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สะท้อนความคิดเห็น ในทีม การปฏิบัติงานทั้งผู้เรียน เพื่อนร่วมงาน ผู้สอน สถานประกอบการ ด้วยการสร้างสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้น (ศุภจิต รัตนมณีฉัตร, 2557, น. 12) ทำให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้และประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติ ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องตามหลักการวิชาการที่สอดคล้องกับพัฒนาการและธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

### การเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน (Work Based Learning: WBL)

การเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน (Work Based Learning) เป็นการเรียนรู้ที่บูรณาการความรู้ ประสบการณ์ทั้งจากภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยการสร้างความคิดรวบยอด ซึ่งเกิดจากการที่ผู้เรียนได้มี โอกาสไปศึกษาสังเกตการณ์หรือลงมือปฏิบัติงานในสถานที่ทำงานจริง ทำให้สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อ แก้ไขปัญหาในการทำงาน รวมถึงได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้จากการสะท้อนความคิดจาก การทำงานทั้งรูปแบบรายบุคคลและรายกลุ่ม ทำให้ได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้อย่างมีคุณค่าเพื่อนำไปต่อยอดในการทำงานหรือสร้างสรรค์ผลงานต่อไปในอนาคต

### แนวทางของการจัดการเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐานในรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ที่เป็นความร่วมมือกัน ระหว่างสถาบันการศึกษาและสถานที่ฝึกงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน รวมถึงการผลิตบัณฑิตที่ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการ ว่าต้องการผู้ร่วมงานที่มีทั้งความรู้และทักษะด้านการ ปฏิบัติงานที่พร้อมใช้งานเมื่อสำเร็จการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงลักษณะและหลักการในการจัดการเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน

| แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้งานเป็น ฐาน Boud, D. (as cite in Lemanski, Mewis and Overton, 2011, p. 6) ดังนี้                                                                                                                                                                                                                                                                        | หลักการจัดการเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน Lemanski, Mewis and Overton (2011, p. 9) ดังนี้                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.เป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและ หน่วยงานภายนอก<br>2.ผู้เรียนเข้าไปมีส่วนร่วมและวางแผนการ ปฏิบัติงาน<br>3.โปรแกรมการเรียนที่ตอบสนองความ ต้องการของสถานปฏิบัติงาน<br>4.โปรแกรมการเรียนควรปรับเหมาะสมกับ ผู้เรียนแต่ละบุคคล ตามประสบการณ์การ ทำงาน<br>5.โปรแกรมการเรียนอาจเป็น โครงการงาน หรือ ชิ้นงาน ที่บูรณาการกับสถาน ปฏิบัติงาน<br>6.สถานศึกษาเป็นผู้วัดประเมินผลการ เรียนรู้ | 1.ผู้เรียนมีส่วนร่วมแก้ปัญหาในงานที่ ปฏิบัติจริง<br>2.นำความรู้ประสบการณ์เดิมมาใช้ในการ ทำงานเพื่อสร้างความรู้ใหม่<br>3.ความรู้ใหม่ที่ได้รับผ่านการสาธิตแก่ ผู้เรียน<br>4.ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการผู้เรียนนำไป ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน<br>5.ความรู้ใหม่ที่บูรณาการในการเรียนรู้ของ ผู้เรียน |

## รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน

แบ่งรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน ออกเป็น 3 แบบ ดังนี้ Hamilton (1997 อ้างใน ศุภจิต รัตนมณีฉัตร, 2557, น. 12)

### 1.รูปแบบที่ 1 การศึกษาดูงานที่สถานที่ทำงาน (Visits to Workplaces)

1.1 Field Trip เป็นการทัศนศึกษา เข้าเยี่ยมชมสถานที่ปฏิบัติงานเพียงครั้งเดียว เพื่อสังเกตการทำงานและสำรวจกระบวนการทำงานของสถานที่ทำงานนั้นๆ นักศึกษาได้ศึกษาเฉพาะข้อมูลที่เป็นเชิงทางกายภาพ หรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นในสถานประกอบการ

1.2 Job Shadow เป็นการสำรวจอาชีพ เป็นการศึกษาดูงานโดยใช้การสังเกตการณ์อย่างเข้มข้น โดยศึกษาคนที่ทำงานในอาชีพต่างๆ ทั้งในด้านของชีวิต สังคม ความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ ทำให้นักศึกษาได้เห็นถึงการประยุกต์ใช้ความรู้ในการทำงานที่เป็นขั้นเป็นตอน การวางแผน การคิดที่เป็นระบบ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และหนทางที่จะนำไปสู่ผลผลิตที่มีประสิทธิภาพในการทำงานสาขาต่างๆ

### 2.รูปแบบที่ 2 ประสบการณ์การทำงาน (Work-like Experiences)

2.1 Service Learning เป็นการเรียนรู้ผ่านการบริการให้สังคมโดยนักศึกษา นำความรู้จากห้องเรียนออกไปบริการชุมชน การฝึกงาน ช่วยให้นักศึกษาได้ทบทวนความรู้และนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง และยังทำสาธารณะประโยชน์ให้แก่ชุมชนและสังคมด้วย

2.2 Youth – Run Enterprises เป็นการฝึกประสบการณ์ โดยที่สถานประกอบการจัดตั้งองค์กรขึ้นให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์การทำงานและบริหารองค์กร ซึ่งทั้งองค์กรนั้นจะดำเนินการและบริหารงานโดยนักศึกษาทั้งสิ้น

### 3.รูปแบบที่ 3 การจ้างงาน (Employment)

3.1 Youth Jobs เป็นงานทั่วไปที่เปิดให้นักศึกษาหรือวัยรุ่น ได้มีโอกาสสมัครเข้าทำงาน แต่วัตถุประสงค์หลักไม่ได้เป็นไปเพื่อโอกาสการเรียนรู้

3.2 Employment Training เป็นการให้ทำงานในขณะหรือระหว่างที่เข้ารับการฝึกอบรม

3.3 Cooperative Education หรือ สหกิจศึกษา นักศึกษาที่ฝึกงาน จะเป็นนักศึกษาปีที่ 2 และ ปีที่ 3 ซึ่งเป็นการฝึกงานทั่วไปไม่ลงลึกในด้านทักษะวิชาชีพ มุ่งเน้นให้นักศึกษามีความรับผิดชอบ และได้เรียนรู้เรื่องของสังคมการทำงาน และนักศึกษาจะต้องปฏิบัติตัวเหมือนเป็นพนักงานของบริษัทที่ไปฝึกงานและได้รับเงินเดือน ลักษณะนี้สามารถช่วยนักศึกษามีรายได้พิเศษได้

3.4 Internship เป็นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสายอาชีพที่ต้องการความเป็น Professional เช่น แพทย์ พยาบาล ครู มีการฝึกที่เข้มข้น มุ่งเน้นการนำความรู้ในสายอาชีพมาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาเฉพาะหน้าในงาน เป็นการฝึกงานของนักศึกษาปีสุดท้าย และเป็นเงื่อนไขของการจบหลักสูตรด้วย

3.5 Apprenticeship เป็นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การฝึกงานที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้นำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน มุ่งฝึกทักษะทางด้านอาชีพ โดยมีอาจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพดูแลอย่างใกล้ชิด เหมาะกับนักศึกษาปี 4 หรือปีสุดท้าย และเป็นเงื่อนไขการจบของหลักสูตร

### ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน สรวุฑ ปึ้งผลพล (2555, น. 59) ดังนี้

1.ทำความเข้าใจในการปฏิบัติงาน (Conceptualization) เป็นขั้นกำหนดรายละเอียดของงาน เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจลักษณะงาน

2.การฝึกฝนประสบการณ์ (Experimentation) เมื่อลงปฏิบัติที่ภาคสนามให้ผู้เรียนรวบรวมความคิดรวบยอด ที่ได้พบเห็นจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติงานของตน จากการทำงานเป็นรายบุคคล และการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อหาวิธีการ ความรู้ทั้งของรายบุคคล และรายกลุ่ม

3.การให้ผลสะท้อนกลับ (Reflection) เป็นการนำเสนอผลงานของรายบุคคล หรือรายกลุ่มที่ได้รับจากการฝึกประสบการณ์ เป็นการสร้างองค์ความรู้ ที่เชื่อมโยงระหว่างภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ

### ทักษะที่ได้จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน ที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้และทักษะที่ใช้ในการทำงาน และทักษะที่สัมพันธ์จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน Lemanski et al (2011, p. 9) ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงทักษะที่ใช้ในการทำงานและทักษะที่สัมพันธ์จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน

| ทักษะที่ใช้ในการทำงาน                                                | ทักษะที่สัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน        |
|----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|
| 1.พัฒนาการแก้ปัญหาจากการปฏิบัติงานโดยกาประยุกต์ใช้ทฤษฎีและการปฏิบัติ | 1.ดำเนินการวางแผน<br>2.เป็นผู้นำการประชุม<br>3.ผู้ประกอบการ |

|                                                                    |                                   |
|--------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|
| 2.ใช้ประโยชน์จากสถานที่ปฏิบัติงานให้เป็นแหล่งเรียนรู้              | 4.การตั้งเป้าหมาย                 |
| 3.จัดการโดยตนเอง หรือร่วมกับบุคคลอื่น                              | 5.การเจรจาต่อรอง                  |
| 4.สะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้มาจากสถานที่ปฏิบัติงาน                   | 6.เครือข่ายการทำงาน               |
| 5.เชื่อมโยงความรู้ ศักยภาพ สมรรถนะ ไปสู่บริบทใหม่ที่แตกต่างจากเดิม | 7.การจัดการโครงการ                |
|                                                                    | 8.การประเมินตนเอง                 |
|                                                                    | 9.การทำงานเป็นทีม                 |
|                                                                    | 10.การทำงานรวมถึงการเป็นที่ปรึกษา |

การจัดการเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน เป็นแนวคิดในการนำความรู้ทางทฤษฎี การฝึกฝน เชื่อมโยง ประสบการณ์สู่การปฏิบัติ มีกระบวนการเรียนรู้จากการกระทำ และได้ฝึกประสบการณ์ในสถานที่ปฏิบัติงานจริง ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ พัฒนาศักยภาพของผู้เรียน จากการทำงานเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม และสะท้อนความคิดจากประสบการณ์ที่ได้รับ นอกจากนี้ ยังสามารถพัฒนาทักษะที่หลากหลายในการดำเนินชีวิต และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้เป็นอย่างดี

### แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ควรได้รับการส่งเสริมอย่างเป็นองค์รวม ด้วยการอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยความรัก ความอบอุ่น พร้อมทั้งสร้างประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้อย่างถูกต้องเหมาะสม กับพัฒนาการ วุฒิภาวะตามช่วงวัย เพื่อพัฒนาให้เด็กมีความพร้อมสู่การเรียนรู้และการดำเนินชีวิต เต็มที่เป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ มีความสุข เป็นพลเมืองและพลโลกที่ดีของสังคม

### ความหมายของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นการสร้างประสบการณ์ที่มีความสำคัญต่อเด็ก หรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถสร้างการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็ก ผ่านสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก โดยส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551, น. 46) ด้วยการเปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ผ่านกิจกรรมที่มีความหมาย ด้วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการเล่น การลงมือปฏิบัติ ใช้ประสาทสัมผัส เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ทักษะการคิด โดยการสร้างความรู้ด้วยตัวเด็กเอง เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กในการเรียนและดำเนินชีวิตในอนาคต

### หลักการของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จะเกิดขึ้นได้เมื่อเด็กมีวุฒิภาวะเมื่อถึงวัยที่เหมาะสมอย่างมีแบบแผน เป็นลำดับขั้น ประกอบกับการได้รับประสบการณ์ที่ช่วยในการส่งเสริมอย่างถูกต้องและ

เหมาะสม และควรได้รับการส่งเสริมตั้งแต่แรกเกิด เพราะเป็นช่วงโอกาสทองแห่งการเรียนรู้ ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทั้งพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู ครู ผู้บริหารสถานศึกษา รวมถึงชุมชน ต้องมีความร่วมมือที่เป็นแนวทางเดียวกัน มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ให้แก่เด็ก โดยมีหลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงหลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

| มีแนวทาง กระทรวงศึกษาธิการ<br>(2560, น. 40) ดังนี้                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | มีลักษณะเฉพาะ Seefeld and Babour<br>(1994 อ้างใน กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551,<br>น. 48) ดังนี้                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.จัดประสบการณ์การเล่น และการเรียนรู้อย่าง หลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็ก โดยองค์รวมอย่างสมดุล และต่อเนื่อง<br>2.เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่<br>3.จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และ พัฒนาการของเด็ก<br>4.จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็น กระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วน หนึ่งของการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้ง นำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่าง ต่อเนื่อง<br>5.ให้พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก | 1.เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัส รับประสบการณ์ ตรงทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน<br>2.เด็กเป็นผู้ริเริ่ม เป็นผู้เลือกสิ่งที่ตนเอง ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง<br>3.เนื้อหาหรือสาระที่เรียนรู้มีความหมาย เหมาะสมกับวัยของเด็ก<br>4.ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง<br>5.สนับสนุนและให้โอกาสในการใช้ภาษา การมีปฏิสัมพันธ์ด้วยการสื่อสาร<br>6.สร้างเสริมประสบการณ์สัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการ สร้างเสริมกิจกรรมทางสังคม<br>7.มีการสรุปแนวคิดและความรู้จากกิจกรรม มีการสะท้อนการเรียนรู้อย่างมีระเบียบวิธี และมีการนำเสนอร่วมด้วย |

#### บทบาทครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

ครูมีส่วนสำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ และคำนึงถึงพัฒนาการตามวัยที่เหมาะสม โดยมีบทบาท (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551, น. 21) ดังนี้

1.วางแผนการเรียนรู้ โดยใช้พื้นฐานหลักการเรียนรู้ และทฤษฎีพัฒนาการผ่านการสอน เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดี

2.ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการสอน และจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหา

3.นำแผนการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ โดยเตรียมกิจกรรม เตรียมสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้กับเด็ก เตรียมสื่อ อุปกรณ์ และทำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4.ประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ว่ามีความสอดคล้องกับความสนใจเด็ก รูปแบบการจัดกิจกรรม ความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก และความสำเร็จในการเรียนรู้

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ควรส่งเสริมให้แก่เด็กตั้งแต่แรกเกิด – 6 ปี เพื่อเตรียมความพร้อม เพื่อการส่งเสริมพัฒนาการให้เด็กอย่างเต็มศักยภาพ โดยมีกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหมาย บูรณาการผ่านการเล่น ให้เด็กได้ลงมือกระทำ ใช้ประสาทสัมผัส สร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งครูและผู้ปกครอง ชุมชน ต้องทำงานร่วมมือกันเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวม

#### การจัดการเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้งานเป็นฐานที่ผู้สอนทำการมอบหมายงาน เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าความรู้ และพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ด้วยการเข้าสู่เหตุการณ์สอนในสถานศึกษา และค้นหาประเด็นเพื่อนำไปสู่การออกแบบแผน การทำสื่อ และการปฏิบัติการสอนอย่างไม่เป็นทางการในชั้นเรียน ซึ่งมีขั้นตอนของกระบวนการ ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน กับการพัฒนาผลการเรียนรู้ และความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

| กระบวนการของการจัดการเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน                                               | ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้                                            | บทบาทของผู้สอน                                                                | บทบาทผู้เรียน                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.ทำความเข้าใจในการปฏิบัติงาน เพื่อกำหนดรายละเอียดของงาน เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจลักษณะงาน | ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ที่ได้จากการศึกษาจาก ตำรา และสื่อการเรียนรู้ | วางแผนการสอน ออกแบบกิจกรรม และมอบหมายงานที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ | ศึกษา ค้นคว้า หาคำตอบ ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ เพื่อเตรียมพร้อมในการเข้าศึกษาดูงาน และปฏิบัติงาน |



|                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.การฝึกฝน<br>ประสบการณ์ โดยการ<br>เข้าสังเกตการณ์สอนใน<br>สถานศึกษา                                                                                                         | ได้รับประสบการณ์ตรง<br>จากการมีส่วนร่วมใน<br>ชั้นเรียนเกี่ยวกับ<br>พัฒนาการของเด็ก<br>ปฐมวัย รวมถึงการเห็น<br>ต้นแบบจากครูพี่เลี้ยง<br>ในการจัดประสบการณ์<br>การเรียนรู้สำหรับเด็ก<br>ปฐมวัย               | -แนะนำ อำนวยความสะดวกในการเข้า<br>สังเกตการสอน<br>-สังเกตและประเมิน<br>การปฏิบัติงานของ<br>ผู้เรียน<br>-ประสานงานกับ<br>สถานศึกษา                                                                           | ผู้เรียนรวบรวมความคิด<br>รวบยอด เกี่ยวกับ<br>พัฒนาการของเด็ก<br>ปฐมวัย ที่ได้พบเห็นใน<br>สถานศึกษา รวมถึงการ<br>มีส่วนร่วมในการ<br>ปฏิบัติงาน ตามความ<br>เหมาะสมของครูพี่เลี้ยง                                |
| 3.การฝึกฝน<br>ประสบการณ์ โดยการ<br>ลงมือปฏิบัติการ<br>ออกแบบแผนการจัด<br>ประสบการณ์การ<br>เรียนรู้สำหรับเด็ก<br>ปฐมวัย รวมถึงการทำ<br>สื่อ และฝึกปฏิบัติแบบ<br>ไม่เป็นทางการ | สร้างองค์ความรู้<br>เกี่ยวกับการจัด<br>ประสบการณ์การ<br>เรียนรู้ของเด็กปฐมวัย<br>โดยนำประสบการณ์<br>กับความรู้ทางทฤษฎี<br>มาประยุกต์ใช้ในการ<br>ส่งเสริมพัฒนาการและ<br>การเรียนรู้ที่เหมาะสม<br>กับช่วงวัย | -ชี้แนะ ให้คำปรึกษา<br>-แนะนำแหล่งเรียนรู้<br>-ประเมินการปฏิบัติงาน<br>-สร้างบรรยากาศในการ<br>แสวงหาความรู้ และ<br>การปฏิบัติงาน<br>-กระตุ้นให้ผู้เรียนมีการ<br>คิด วางแผนการทำงาน<br>การประยุกต์ใช้ความรู้ | นำประสบการณ์มาใช้<br>ในการทำงานเป็น<br>รายบุคคล และการ<br>ทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อหา<br>วิธีการ ประยุกต์ใช้<br>ความรู้ที่ถูกต้องตาม<br>หลักวิชาการมา<br>ออกแบบชิ้นงานและ<br>แผนการจัด<br>ประสบการณ์การ<br>เรียนรู้ |
| 4.เป็นการนำเสนอ<br>ผลงานของรายบุคคล<br>หรือราย กลุ่มที่ได้รับ<br>จากการฝึก<br>ประสบการณ์                                                                                     | แลกเปลี่ยน<br>ประสบการณ์ที่<br>หลากหลายจากชั้น<br>เรียน และการเข้า<br>สังเกตการณ์สอนของ<br>เด็กแต่ละช่วงวัย<br>รวมถึงการจัดกิจกรรมที่<br>แต่ละกลุ่มออกแบบ                                                  | -ส่งเสริมให้ผู้เรียน<br>นำเสนอ และแนะนำติ<br>ชม ประเด็นสำคัญ ให้<br>ชัดเจน<br>-กระตุ้นให้ผู้เรียน<br>ร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้                                                                               | -ทำการฝึกปฏิบัติการ<br>สอนแบบไม่เป็น<br>ทางการ<br>ในชั้นเรียน<br>-เป็นผู้นำเสนอ<br>-เป็นผู้ให้คำแนะนำ                                                                                                          |
| 5.การสะท้อนการสอน<br>โดยตนเอง เพื่อน และ<br>ผู้สอน เป็นการสร้าง                                                                                                              | เป็นการเชื่อมโยงความรู้<br>ประสบการณ์ รวมถึง<br>จากการปฏิบัติงาน ว่ามี                                                                                                                                     | -กระตุ้นให้ผู้เรียน<br>สะท้อนการสอน ทั้ง<br>ของตนเอง และของ<br>เพื่อน                                                                                                                                       | -สะท้อนการสอนของ<br>ตนเอง ประเมินตนเอง                                                                                                                                                                         |

| องค์ความรู้ ที่เชื่อมโยง<br>ระหว่างภาคทฤษฎีและ                            | การประยุกต์ใช้ความรู้ที่<br>เหมาะสม หรือไม่ ควร | -สะท้อนการสอนของ<br>ผู้เรียน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | -สะท้อนการสอนของ<br>เพื่อน ประเมินการ<br>ปฏิบัติงานของเพื่อน |
|---------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|
| การปฏิบัติ เพื่อพัฒนา<br>และปรับปรุงชิ้นงาน<br>หรือการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น | พัฒนาและปรับปรุง<br>อย่างไร                     | -ให้คำแนะนำ<br>-ประเมินผู้เรียน ในด้าน<br>(1)การออกแบบ<br>กิจกรรมและการ<br>ดำเนินการสอนที่<br>สามารถส่งเสริม<br>พัฒนาการได้ตาม<br>วัตถุประสงค์หรือไม่<br>(2)การทำแผนการจัด<br>ประสบการณ์ได้ถูกต้อง<br>มีลำดับขั้นตอนที่<br>เหมาะสม<br>(3)การสร้างสื่อที่<br>สอดคล้องกับแผนและ<br>พัฒนาการของเด็ก<br>ปฐมวัย<br>(4)ประเมินผลการ<br>เรียนรู้และ<br>ความสามารถในการจัด<br>ประสบการณ์สำหรับ<br>เด็กปฐมวัย |                                                              |

ดังนั้น การนำวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาครู เริ่มจาก ผู้สอนทำการชี้แนะเพื่อทำความเข้าใจร่วมกันสรุปองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อเป็นพื้นฐานในการเข้าศึกษาดูงานสังเกตการสอนในสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สังเกตสถานการณ์หรือ ประเด็นปัญหาที่พบจากสถานการณ์จริง เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใฝ่รู้ อยากค้นคว้าหาคำตอบ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนในการนำข้อมูล ความรู้ที่ตนเองได้ทำการสืบค้น รวบรวม มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การทำสื่อที่ใช้ประกอบการสอน รวมถึง

การฝึกปฏิบัติการสอนอย่างไม่เป็นทางการในชั้นเรียน จากนั้น นำเสนอผลการฝึกปฏิบัติงาน ร่วมกันอภิปราย และสะท้อนการสอนเพื่อประเมินค่า และเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมและถูกต้องตามหลักพัฒนาการการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงทฤษฎีสู่แนวทางการปฏิบัติที่สมบูรณ์ สุดท้ายร่วมกันสรุป สังเคราะห์ขึ้นเป็นองค์ความรู้ จากการสร้างชิ้นงานรวมถึงออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โดยบทบาทที่สำคัญของผู้สอนคือ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของรายวิชา และจัดกระบวนการสอน รวมถึงการมอบหมายงาน คอยให้คำแนะนำ และสร้างบรรยากาศกระตุ้นให้นักศึกษาได้มีการประยุกต์ใช้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎี การนำประสบการณ์จากสถานศึกษา มาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่พบจากสถานศึกษา รวมถึงการสะท้อนการสอนร่วมกันจากการปฏิบัติงานเพื่อสร้างเป็นความคิดรวบยอด และนำมาใช้ในการประกอบวิชาชีพครูต่อไปในอนาคต

## เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค.
- ทิตนา แคมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.
- ประชิด ทิณบุตร. (2551). *การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการนำเสนอผลงานการสร้างสรรค์ ผลงานการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปกรรม(ออกแบบประยุกต์ศิลป์) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม*. สืบค้นจาก <http://research.bcnv.ac.th/articles/prachid>.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). *การพัฒนาการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ 9119 เทคนิคพรินต์.
- รักจิต สุทธิพงษ์. (2560). *กระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษากับพัฒนาครูไทยในยุคดิจิทัล*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. ปีที่ 19 (ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน). น. 344.
- วัชรรา เล่าเรียนดี และคณะ. (2560). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21* (พิมพ์ครั้งที่ 12). นครปฐม: บริษัทเพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุป.

- ศุภจิต รัตนมณีฉัตร. (2557). การพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ที่ใช้การทำงานเป็นฐานเพื่อการบริหารจัดการกลุ่มวิชาชีพ รายวิชาวิดิทัศน์ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขา เทคโนโลยีการศึกษา แพทยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. (ปริญญาานิพนธ์ ดุษฎีบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะศึกษาศาสตร์, สาขาหลักสูตรและการสอน.
- ศศิธร เวียงวะลัย. (2556). การจัดการเรียนรู้ : *Learning Management* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- สุคนธ์ สิ้นธพานนท์. (2558). การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ 9119 เทคนิคพรีนติ้ง.
- สรารัฐ ปิงผลพล. (2555), การพัฒนาการเรียนรู้ เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรูปเรขาคณิตสองมิติ และสามมิติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท) มหาวิทยาลัยศิลปากร, คณะศึกษาศาสตร์, สาขาหลักสูตรและการสอน.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (กุมภาพันธ์ 2554). ความก้าวหน้าอุดมศึกษาไทย. อนุสารอุดมศึกษา, 37 (6)
- Lemanski, Mewis and Overton. (2011). *An Introduction to Work-Based Learning*. Retrieved from [www.heacademy.ac.uk/physsci](http://www.heacademy.ac.uk/physsci).
- Aini, Kustono, Dardiri and Kamdi. (2016). *Work – Based Learning for enhancing the capacity of engagement: Lesson from Stakeholders perspective literature*. Retrieved from <https://aip.scitation.org/doi/abs/10.1063/1.4965786>.